

Grönplan för Växjö kommunkoncern

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Grönplan för Växjö kommunkoncern	Fastställt/Upprättad Kommunfullmäktige 2023-08-29 § 133	Senast ändrad i dnr: 2023-08-29 Dnr KS/2023- 00302
Dokumentansvarig Samhällsbyggnads- nämnden		Tidigare ändringar	Giltighetstid Tills vidare
Dokumentinformation			

Växjö
kommun

Grönplan

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell.....	3
2. Bakgrund	4
2.1. Syfte.....	5
2.2. Samverkan.....	5
2.3. Hållbara Växjö 2030	6
2.4. Växjö kommuns processer och riktningmål.....	6
3. Utvecklings- och insatsområden.....	7
3.1. Ett grönt och hållbart Växjö idag och i framtiden	7
3.1.1. Mål och ställningstaganden för den gröna.....	8
infrastrukturen.....	8
3.1.2. Lyft ekosystemtjänster i samhällsbyggandet.....	8
3.1.3. Tillgång till grönska	9
3.1.4. Strategisk markåtkomst	9
3.1.5. Ändamålsenlig drift och förvaltning	9

Dokumentinformation: Förslag på antagandehandling 2023-04-19

1. Inledning

1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell

I Växjö kommunkoncerns styrmodell samlas krafterna för att nå visionen om att skapa en fantastisk plats att bo, leva och verka på för invånare, företag och besökare – idag och i framtiden. Hållbarhetsprogrammet och planer blir levande då de tillsammans med nya initiativ, förändringar och behov ses i en helhet i respektive huvudprocess och stödprocess. Detta förmedlas genom den årliga budgetprocessen till varje nämnd och styrelse.

- Planen förtydligar den politiska viljeinriktningen och tydliggör beroenden och samverkan mellan processer, förvaltningar och bolag. Externa intressenter kan komma att beröras.
- Planen innehåller inga beskrivningar av enskilda aktiviteter utan ger förslag på möjliga åtgärdsområden som kan bidra till positivt till hållbarhetsprogrammets målbilder och huvudprocessernas riktningssmål. Enskilda aktiviteter definieras i den årliga budgeten och arbetas in i varje nämnds och styrelser internbudget och affärsplan.
- Planen innehåller inga mål eller nyckeltal. Uppföljning av måluppfyllelse sker genom analys av nyckeltal i Växjö kommuns årliga budget och i Hållbara Växjö 2030.
- Planen inbegriper prioriterade utvecklingsområden och insatsområden som Växjö kommunkoncern har rådighet över eller har möjlighet att påverka. Växjö kommun ses härmed som en möjliggörare för att åstadkomma goda resultat för den långsiktiga utvecklingen tillsammans med externa intressenter.
- Planen innehåller inte aspekter kopplade till organisation eller resurser. Ställningstaganden rörande dessa delar ingår i budgetprocessen.

2. Bakgrund

Denna plan är framtagen utifrån kommunstyrelsens internbudget för 2022 där det tagits beslut om att en grönplan ska tas fram med syfte att underlätta för hållbar exploatering och förtätning.

Växjö kommuns mål är att växa och utvecklas. Kommunens översiktsplan tar sikte på en hållbar utveckling av en växande kommun. Utveckling kan riskera att påverka den gröna infrastrukturen negativt genom att värden och funktioner byggs bort som är svåra, tar tid och är kostsamma att ersätta. Det finns också risk för att den gröna infrastrukturen inte utvecklas i samma takt som en ökande befolkning och framtida utmaningar kopplade till klimatförändringars krav och behov. Om utvecklingen av Växjö kommun ska vara hållbar krävs det därför insatser för den gröna infrastrukturen.

Grön infrastruktur är nätverk av gröna miljöer som samverkar från stadens urbana miljöer ut till landsbygdens naturlandskap och måste ses i sitt sammanhang. Dessa gröna miljöer bidrar till fungerande livsmiljöer för växter, djur och människor. Grönstruktur behöver planeras, utformas och förvaltas för att kunna bidra med både rekreativa och biologiska värden, leverera ekosystemtjänster, främja folkhälsa samt skapa förutsättningar för en robust och god gestaltad livsmiljö för Växjös invånare. Grönstrukturen är identitets- och karaktärsskapande vilket gör att det också är av stor vikt att bevara och nyttja dess kvaliteter när framtidens arkitektur växer fram. Grön infrastruktur i olika former är således fundamentalt för att möta framtidens utmaningar på ett hållbart sätt.

Den gröna infrastrukturen bör därför ses som en av flera grundläggande aspekter när Växjö kommun utvecklas och växer. För att Växjö kommun ska kunna växa och förtätas hållbart krävs det att kommunens gröna infrastruktur bevaras och utvecklas i kommunens befintliga och planerade bebyggelsemiljöer, både på kommunal och privat mark med både kommunala och privata aktörer.

2.1. Syfte

Denna plan syftar till att beskriva och förtydliga hur ett växande Växjö kan växa hållbart med den gröna infrastrukturen som en viktig utgångspunkt.

Arbetet med grönplanen har tydligt visat på brister och behov av insatser samt vad som behöver prioriteras för att uppnå en hållbar utveckling av Växjö kommun.

Utgångspunkten är att den gröna infrastrukturen är en bärande del av kommunens utveckling och att grönplanen ska vara ett verktyg för att uppnå en hållbar utveckling. Planen ska skapa förutsättningar för att identifiera, värna, utveckla och väga den gröna infrastrukturen mot andra intressen genom samhällsbyggnadsprocessens olika skeden.

Syftet är även att skapa förutsättningar för att samla kommunkoncernen i en gemensam bild av och samordna insatser kopplat till den gröna infrastrukturen.

2.2. Samverkan

Under projektets gång har tjänstepersoner inom Växjö kommun som påverkar och påverkas av grön infrastruktur i sitt arbete getts möjlighet att lyfta brister och behov för att kunna förbättra arbetet för att uppnå en hållbar förtätning och exploatering. Ett antal aspekter var återkommande och har blivit utgångspunkten för att ta fram utvecklings- och insatsområden för grönplanen:

- En samsyn om vikten av gröna miljöer i staden behöver skapas.
- Växjö kommun behöver arbeta aktivt för genomförande av visioner och mål.
- Den gröna infrastrukturens mål och riktlinjer behöver stärkas och förtydligas.
- Nya tillvägagångssätt krävs för att hantera den gröna infrastrukturen både på kommunal och privat mark.
- Växjö kommun behöver arbeta mer strategiskt med förvaltning och köp av mark som är viktig för grön infrastruktur.
- Grön kompetens saknas i delar av planeringsprocessen.
- Gröna underlag behöver utvecklas och ajourhållas då dessa förändras över tid.
- Bättre information, samverkan och samordning krävs.

2.3. Hållbara Växjö 2030

Växjö kommuns hållbarhetsprogram definierar hållbarhet genom fem målbilder och nio utmaningar. Grönplanens mål är att fungera som ett verktyg för att definiera och konkretisera hållbarhetsprogrammets utmaningar med fokus på målbilderna:

- Grönt och hälsosamt
- Klimat och miljösmart
- Växande och inkluderande

Genom att konkretisera dessa målbilder kommer även övriga målbilder att påverkas positivt. De utmaningar kopplat till målbilderna som en grönplan ger möjlighet att påverka är främst:

- Samhällsbyggande
- Biologisk mångfald och ekosystem
- Jämlikhet och jämställdhet
- Hälsa och välbefinnande
- Trygghet och samhällsgemenskap

2.4. Växjö kommuns processer och riktningmål

Inom huvudprocessen *Utveckla och förvalta en växande och trygg stad, tätort och landsbygd* bidrar genomförandet av grönplanen till uppfyllandet av riktningmålen Bättre fungerande och mer miljösmart samhällsplanering.

Inom huvudprocessen *Möjliggöra en aktiv fritid* bidrar genomförandet av grönplanen i samverkan med kultur- och fritidsplanen till uppfyllandet av riktningmålet ett kultur- och fritidsutbud med bredd och spets.

3. Utvecklings- och insatsområden

Arbetet med grönplanen har resulterat i att utvecklingsområdet **Ett grönt och hållbart Växjö idag och i framtiden** arbetats fram med fem insatsområden som bedömts som mest prioriterat att fokusera på.

Processen med att ta fram grönplanen har även identifierat flera insatser och åtgärder kopplat till organisation, resurser och samverkan. Dessa presenteras inte i grönplanen men är nödvändiga att prioritera för att möjliggöra en hållbar utveckling av Växjö kommun.

Utvecklingsområdet och dess insatsområden presenteras i nedanstående kapitel.

3.1. Ett grönt och hållbart Växjö idag och i framtiden

För att säkerställa att den gröna infrastrukturen är en del av och är med och skapar ett framtida hållbart Växjö krävs det att befintliga och framtida värden och behov tydliggörs samt att möjliga konflikter och synergier lyfts för att kunna ta rätt beslut i samhällsbyggnadsprocessen. För att detta ska vara möjligt krävs det tydliga ställningstaganden och planeringsunderlag, en strategisk och ändamålsmässig förvaltning, långsiktig planering av framtida grönstruktur samt att samverkan sker mellan inblandade aktörer för att se helheten. Det krävs också att den gröna infrastrukturens ekologiska, ekonomiska och sociala betydelse lyfts i samhällsbyggnadsprocessen.

3.1.1. Mål och ställningstaganden för den gröna infrastrukturen

Växjö kommuns mål och ställningstaganden för den gröna infrastrukturen beskrivs idag i flera olika strategiska dokument och upplevs som svåra att hantera och ta ställning till i samhällsbyggnadsprocessen.

En samlad och tydligare bild av grönstrukturen i planer och program behöver därför tas fram som synliggör vikten och behovet av grön infrastruktur för att möjliggöra att den kan vägas mot andra intressen. Detta kan innebära ett tydliggörande av vilka värden och utvecklingsbehov som finns för grön- och naturområden och grönstråk. Växjö kommun bör även prioritera genomförandeordning och investeringsbehov för åtgärder kopplat till utveckling av den gröna infrastrukturen.

3.1.2. Lyft ekosystemtjänster i samhällsbyggandet

I ett förändrat klimat och med en ökad befolkning behöver Växjö kommun utveckla hur man arbetar med naturen och de tjänster den erbjuder. Ekosystemtjänster är en nyckel för att kunna identifiera och värdera grön infrastruktur så att den kan vägas mot andra intressen.

Växjö kommuns påbörjade arbete med ekosystemtjänster bör därför prioriteras och implementeras i hela samhällsbyggnadsprocessen. Det krävs att det tas en tydlig ställning till hur kommunen ska hantera behov av kompensationsåtgärder.

Samverkan, kunskapshöjning och utvecklade digitala underlag för ekosystemtjänster behöver utvecklas för att kunna ta välgrundade beslut. Det finns även behov av att ta fram en tydlig viljeinriktning för hur Växjö kommun investerar i och prioriterar gröna lösningar med multifunktionella ytor för att uppnå synergieffekter.

3.1.3. Tillgång till grönska

Möjlighet till vardagsnära rekreation är viktigt för en attraktiv boendemiljö vilket har stärkts ytterligare under pandemin. I framtiden är det fler invånare som ska samsas om grönytor i staden och tätorter när Växjö kommun växer. I Växjö stad finns flera utpekade bristområden kopplat till tillgänglighet till grönområden och kommunens tätorter riskerar att utveckla bristområden vid fortsatt utveckling.

Riktade insatser krävs därför för att uppfylla hållbarhetsprogrammets nyckeltal gällande närhet till grönområden. Det krävs även riktade insatser för att kunna hantera befintliga och framtida bristområden.

3.1.4. Strategisk markåtkomst

Växjö kommun äger idag inte all mark som pekas ut som grön infrastruktur i framtidens bebyggda miljö. Detta innebär en utmaning för att säkerställa att den byggda miljön återspeglar viljeinriktningen i framtagna planer.

Växjö kommun ska därför aktivt verka för strategiska insatser som säkerställer ändamålsenliga ytor och strukturer för den gröna infrastrukturen i enlighet med översiktsplanen och andra styrande dokument. Det kan handla om att tydliggöra behovet av, ansvaret för och finansieringen av strategiska markinköp. Det krävs också samverkan med privata aktörer för att tillsammans landa i en gemensam bild av grönstrukturens vikt och roll i en hållbar utveckling.

3.1.5. Ändamålsenlig drift och förvaltning

Växjö kommun äger idag mark som i framtiden kan ställas inför nya utmaningar när staden, tätorter och landsbygden växer. Samverkan mellan drift och förvaltning och den strategiska planeringen behöver förbättras för att minimera risken för negativa ekonomiska, rekreativa och ekologiska konsekvenser i framtiden.

En växande befolkning innebär ett ökat tryck på befintliga gröna miljöer och behov av framtida gröna miljöer vilket innebär ett behov av ökade resurser för förvaltning och drift.

Växjö kommun ska därför aktivt verka för strategiska insatser som förtydligar och säkerställer den befintliga grönstrukturens värden, behov och funktion, både idag och i framtiden. Mål ska förtydligas för att kunna säkerställa en ändamålsenlig drift och förvaltning med god framförhållning inför framtiden.